

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ СУД У
БЕОГРАДУ
Гж 870/21
25.2.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Драгане Бољевић, председника већа, Снежане Живковић и Милице Аксентијевић, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., ул. ... бр. ..., чији је пуномоћник Франц Бутолен, адвокат из Београда, ул. Алексиначких рудара бр.79/1 б, против туженог Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање, са седиштем у Београду, ул. Др Александра Костића бр.9, ради накнаде штете, одлучујући о жалбама тужиље и туженог, изјављеним против пресуде Првог основног суда у Београду П 13006/20 од 30.9.2020. године, у седници већа одржаној дана 25.2.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈАЈУ СЕ жалбе тужиље и туженог као неосноване и ПОТВРЂУЈЕ пресуда Првог основног суда у Београду П 13006/20 од 30.9.2020. године.

ОДБИЈА СЕ захтев тужиље за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Образложење

Побијаном пресудом, ставом првим изреке, обавезан је тужени да да тужиљи накнади штету због неисплаћених пензија у периоду од 1.10.2015. до 31.12.2015. године, као и за период од 1.12.2017. до 31.3.2019. године, исплатом одговарајућих месечних износа и са каматом за период доцње, све ближе описано у овом ставу. Ставом другим изреке обавезан је тужени да тужиљи исплати износ од 64.500,00 динара на име трошкова парничног поступка, са законском затезном каматом почев од дана наступања услова за извршење па до коначне исплате, док се захтев за досуђење камате на износ трошкова парничног поступка за период од 30.9.2020. године до дана наступања услова за извршење одбија као неоснован.

Против наведене пресуде парничне странке благовремено су изјавиле жалбе, обе побијајући је у целини, из свих разлога прописаних одредбом члана 373. став 1. Закона о парничном поступку. Жалбене разлоге су образложили и жалбене предлоге изнели.

Испитујући побијану пресуду у смислу одредбе члана 386. ЗПП ("Службени гласник РС", бр.72/11, 49/13-одлука Уставног суда, 74/13-одлука Уставног суда, 55/14, 87/18, 18/20), Апелациони суд у Београду је оценио да жалбе тужиље и туженог нису основане.

У спроведеном поступку нису учињене битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тач. 1, 2, 3, 5, 7. и 9. ЗПП на које другостепени суд пази

по службеној дужности. Осим тога, супротно схватањима израженим у жалбама парничних странака у првостепеном поступку није учињена ни битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачке 12. ЗПП. Изрека пресуде је разумљива, не противречи сама себи ни разлозима, који су дати у погледу свих битних чињеница, а логично и недвосмислено произлазе из изведених доказа, па пресуда нема недостатака због којих се не би могла испитати.

Према утврђеном чињеничном стању, решењем туженог (Филијала у Призрену) од 5.5.1994. године тужилји је признато право на породичну пензију почев од 1.10.1991. године. Према приложеној потврди покрајинских органа од 9.10.2018. године, тужилја прима надокнаду од стране привремених институција на територији покрајине Косово и Метохија, и то у месечним износима: од 1.1.2008. године 80 евра, од 1.1.2012. године 101 евра, од 1.1.2013. године 112 евра, од 1.4.2014. године 140 евра и од 1.1.2016. године 158 евра. На основу налаза и мишљења вештака економско-финансијске струке утврђени су месечни износи накнаде штете, са датумима доспелости, при чему је њиме исказана и разлика између припадајуће пензије тужилји (обрачунате у складу са решењем туженог од 5.5.1994. године) и износа који су тужилји исплаћени у утуженом периоду према приложеној исправи покрајинских органа од 9.10.2018. године, у укупном износу од 1.100.669,75 динара за период од 15.2.1999. године до 31.3.2019. године.

Све важне чињенице за доношење одлуке о основаности тужбеног захтева првостепени суд је потпуно и поуздано утврдио доказима које је правилно оценио применом члана 8. ЗПП. Жалбама парничних странака чињенично стање није са успехом доведено у сумњу, нити су у њима истицане нове чињенице или предложани нови докази, у смислу члана 372. став 1. ЗПП.

На потпуно и правилно утврђено чињенично стање првостепени суд је правилно применио материјално право и то одредбу члана 172. ЗОО, када је усвојио тужбени захтев тужилје. Право на пензију коју је тужени до 15. фебруара 1999. године исплаћивао тужилји представља стечено право тужилје, које јој је утврђено правноснажним решењем туженог од 5.5.1994. године о признавању права на породичну пензију, а све по одредбама Закона о пензијском и инвалидском осигурању важећег у време доношења наведеног решења. Стечено право, у конкретном случају, право тужилје на пензију, представља њену имовину, чије је мирно уживање гарантовано чланом 58. Устава Републике Србије, као и чланом 1. Протокола 1 уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода (пресуда Европског суда за људска права у случају Грудић против Србије бр.31925/08 од 17.04.2012. године). Стога је правилан закључак првостепеног суда да је тужбени захтев тужилје основан, односно да је обуставом исплате пензије, тужени тужилји проузроковао штету коју је дужан да накнади.

Неосновано се жалбом туженог указује и да је првостепени суд погрешно применио материјално право када је закључио да потраживање тужилје није у целости застарело, а све сагласно одредбама члана 373. ст. 1. и 2. ЗОО. Наиме, одредбом члана 6. став 2. Закона о пензијском и инвалидском осигурању прописано је да права из пензијског и инвалидског осигурања не застаревају, осим права на потраживање доспелих, а неисплаћених износа у случајевима утврђеним законом. Следом реченог, а имајући на уму да је предмет спора у конкретном случају накнада штете која је тужилји проузрокована у смислу члана 172. ЗОО, то се на потраживање наведене примењују рокови прописани одредбом члана 376. став 1. ЗОО, како је правилно закључио и првостепени суд.

Супротно наводима жалбе тужиље, правилно је поступио првостепени суд и када је прихватио варијанту обрачуна датум у налазу и мишљењу вештака према којој су износи неисплаћених пензија у спорном периоду умањени за месечне износе накнаде исплаћене на тужиљи на Косову и Метохији. Сврха досуђивања накнаде материјалне штете јесте да се успостави стање какво је било пре него што је штета настала (члан 185. став 1. ЗОО). Имајући на уму да је предмет спора накнада материјалне штете, правилна примена материјалног права садржаног у одредби члана 190. ЗОО подразумевала је утврђивање износа који би материјалну ситуацију оштећених довео у оно стање у коме би се налазила да није било штетне радње (потпуна накнада штете). Самим тим, уз поштовање принципа потпуног обештећења, али и начела савесности и поштења из члана 12. ЗОО, ваљало је узети у обзир и исплате које су тужиљи вршене приликом утврђивања висине штете коју је тужила претрпела. Истовремено, за разлику до потпуне штете, тужени је дужан да обештети тужиљу, па је првостепени суд правилно поступио када је прихватио варијанту обрачуна умањену за исплаћене износе. Код таквог стања ствари, ни овај навод жалбе тужиље не доводи у сумњу правилност побијане пресуде у овом делу. Будући да је суд имао у виду исплате које су тужиљи вршене, наводи жалбе туженог да се тужиљи исплаћује пензија од стране пензијске администрације на Косову и Метохији не доводи у сумњу законитост и правилност првостепене пресуде.

Нису од утицаја ни наводи жалбе туженог да тужила није доставила суду на увид оригинал решења, снабдевен клаузулом правноснажности и извршности, по коме јој је признато право на породичну пензију, те да је налаз и мишљење вештака заснован на наводно неправоснажном решењу којим је тужила стекла право на породичну пензију. Наиме, тужени током поступка није приложио нити предложио извођење одговарајућих доказа и то да је право тужиље, које је признато решењем од 5.5.1994. године престало или да није уопште ни признато. Наведено је значајно с обзиром на то да овде тужени оспорава постојање права тужиље на исплату утужених новчаних износа, те је на њему терет доказивања чињенице која је спречила настанак или остваривање права или услед које је ово право престало да постоји, а све сагласно одредби члана 231. став 3. ЗПП. Самим тим, а у одсуству релевантних материјалних доказа, тужени не може са успехом побијати закључак првостепеног суда на коме је одлука у овом делу заснована. Из тих разлога је правилан и налаз и мишљење вештака који је, поред осталог, заснован на исправама које је као доказ приложила тужила (решењу од 5.5.1994. године по коме је тужили исплаћивана пензија до обуставе и аконтационом чеку за јун 1998. године), сходно чему је правилан и обрачун о висини доспелих, а неисплаћених месечних износа пензије тужиље које она потражује од овде туженог, како је то у својој одлуци правилно оценио и првостепени суд.

Нису основани наводи жалбе туженог да је доношењем првостепене одлуке поступљено супротно одредби члана 119. Закона о ПИО, те да услед чињенице да се тужили исплаћује пензија од стране пензијске администрације на КиМ, она наводно нема на исплату још једне пензије. Наиме, тужили је право на породичну пензију признато решењем туженог од 5.5.1994. године, а исплату пензије тужени је обуставио у фебруару 1999. године без решења о обустави. Осим тога, тужени није доказао ни да је накнадно донео решење којим се тужили обуставља исплата пензије, јер од 1.1.2008. године остварује право на одређену месечну накнаду у виду одговарајућих новчаних износа, који јој се исплаћују од стране покрајинске администрације, а на шта упућује и поменута одредба члана 119. закона. Код таквог стања ствари, а имајући у виду да тужени оспорава постојање права тужиље на исплату утужених новчаних износа на њему је терет доказивања чињенице која је спречила настанак или остваривање права или услед које је ово право престало да постоји, све сагласно одредби члана 231. став 3. ЗПП.

Иако тужени у жалби истиче да је суд морао да саслуша тужиљу на све спорне околности, а пре свега на околност да ли је мењала место пребивалишта или боравишта, тужени у поступку који је претходио доношењу побијане одлуке, па ни у жалби, у смислу члана 372. став 1. ЗПП, није приложио, нити предложио извођење било каквог доказа којим би поткрепио своју тврдњу да је тужилца проузроковала околности, односно поступала супротно својој дужности установљеном одредбом члана 88. став 3. наведеног закона којом је прописана њена дужност као корисника права да фонду благовремено пријави промену која је од утицаја на право, односно обим коришћења тог права. Стога је правилан закључак првостепеног суда да тужилца, која све време пребива на истој адреси (у Приштини) која је адреса уосталом наведена и у тужби није, у одсуству других доказа, проузроковала околности које су имале за последицу то да тужени буде онемогућен да јој уредно исплаћује пензију.

Нису основани ни наводи жалбе туженог којима се спори одлука о камати на досуђене новчане износе. Наиме, одредбом члана 186. ЗОО прописано је да се обавеза накнаде штете сматра доспелом од тренутка настанка штете. Штета из члана 155. наведеног закона за тужиљу је настала оног дана када јој није исплаћена пензија, па је првостепени суд правилном применом члана 277. став 1. ЗОО обавезао туженог да на сваки поједини месечни износ пензије у периоду од 1.10.2015. до 31.12.2015. године и од 1.12.2017. до 31.3.2019. године, исплати затезну камату почев од 25. дана у наредном месецу, када је тужени вршио исплату другог дела пензије, до исплате. Стога, жалбени наводи којима тужени указује на неправилну примену материјалног права, односно да је у конкретном случају требало применити члан 279. став 3. ЗОО који се односи на камату за повремена новчана давања која тече од дана подношења тужбе, такође не доводе у сумњу правилност побијане пресуде ни у том делу.

Приликом одлучивања о основаности жалби парничних странака, односно законитости и правилности првостепене пресуде, другостепени суд је ценио и остале наводе у њима истицане, али их није посебно образлагао, сагласно одредби члана 396. став 1. ЗПП, с обзиром да не могу довести до другачије одлуке у овој парници.

Из наведених разлога, Апелациони суд у Београду је одлучио као у ставу првом изреке ове пресуде, на основу члана 390. ЗПП.

Потврђено је и решење о трошковима поступка садржано у ставу другом изреке ожалбене пресуде, применом члана 401. тачка 2. ЗПП, будући да је донето правилном применом одредаба чл. 153, 154. и 163. ЗПП, а имајући на уму предмет спора, његов исход и сразмерни успех тужиоца у њему. Трошкови су обрачунати правилном применом Таксене и Тарифе о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката. Супротно наводима у жалби тужилце, на досуђени износ трошкова припада јој законска затезна камата почев од дана извршности донете пресуде, на основу чл. 277. и 324. став 1. ЗОО, а не од дана њене правноснажности. Даном доношења одлуке о трошковима поступка само настаје обавеза дужника да накнади супротној странци трошкове, а дужник пада у доцњу правноснажношћу те одлуке (протеком рока за жалбу ако није изјављена жалба, или доношењем одлуке по жалби) и протеком рока за њено добровољно испуњење, како то сматра и Уставни суд (Уж-9130/2013 од 08.05.2015. године).

Неосновани су наводи жалбе тужилце да је првостепени суд погрешно обрачунао трошкове парничног поступка, јер нису признати трошкови на име ПДВ. Сагласно одредби члана 13. Тарифе о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката, адвокат који је обвезник пореза на додату вредност има право додати припадајући

порез на додату вредност на извршени обрачун награде и трошкова. Да би адвокат остварио ово тарифом установљено право, неопходно је да претходно буду испуњени одговарајући услови прописани одредбама Закона о порезу на додату вредност (“Службени гласник РС”, бр. 84/04.....72/19) и то чл. 8. став 1, 10. став 1. тачка 1. и чл. 16. Уколико су евидентирани као обвезници ПДВ у смислу члана 38. Закона о порезу на додату вредност, и адвокати су дужни да поднесу евиденциону пријаву и да издају рачун за сваки промет услуга, сагласно члану 37. тачка 2. и 42. ст. 1. и 2. тог закона. Следствено изложеном, а имајући у виду цитиране одредбе закона, странка која је постигла успех у парници, а која је радње у поступку предузимала посредством адвоката, има право на накнаду трошкова на име ПДВ на адвокатску услугу, али у том случају као доказ треба да пружи рачун о извршеним адвокатским услугама, који садржи све елементе рачуна прописане одредбом члана 42. Закона о порезу на додату вредност, као и доказ да је тај рачун уручила примаоцу услуга, у конкретном случају тужиоцу. Међутим, пуномоћник тужиле те доказе није доставио, те није могло бити удовољено захтеву за накнаду трошкова ПДВ.

Одлучујући о захтеву тужиле за накнаду трошкова другостепеног поступка, а узимајући у обзир да није успела у поступку по жалби, применом чл. 165. ст 1. у вези са чл. 153. ст 2. ЗПП, одлучено је као у ставу другом изреке ове пресуде.

Председник већа – судија
Драгана Бољевић, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић